

31 SZ. FŐÚT, BUDAPEST ÉS NAGYKÁTA KÖZÖTTI SZAKASZÁNAK FEJLESZTÉSE

KERÉKPÁRUTAK LÉTESÍTÉSE

ELŐZETES NATURA 2000 HATÁSBECSLÉS

ALSÓ-TÁPIÓ ÉS PATAKVÖLGYEK (HUDI20050)

KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET

Megrendelő

***FŐMTERV Mérnöki Tervező Zrt.
1024, Budapest Lövőház u. 37.***

Vibrocomp témaszám - 40/2025

Vibrocomp képviselő – Bite Pál Endréné dr.

A DOKUMENTÁCIÓ ELKÉSZÍTÉSÉBEN RÉSZT VETT

VIBROCOMP Akusztikai és Számítástechnikai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Székhely: 1118 Budapest, Bozókvar utca 12.
Tel: + 36 1 3107292 // Fax: + 36 1 3196303

E-mail: info@vibrocomp.com
Web: www.vibrocomp.com

Vibrocomp Kft.			
Bite Pálné dr.	MMK: 01-0193	OKTF: Sz-035/2009	okl. környezetvédelmi szakmérnök
Dr. Bite Pál Zoltán	MMK: 01-12481		okl. villamosmérnök, okl. közgazdász
Silló Szabolcs	MMK: 13-13573	OKTF: Sz-036/2009	okl. környezetmérnök, okl. terület-, település-fejlesztési szakgeográfus
Bencsik Tímea	MMK: 01-14704	OKTF: Sz-010/2013.	okl. tájépítésszakmérnök
Dr. Fülöp Bence			okl. természetvédelmi mérnök
Péntek Szilamér Ferenc			okl. természetvédelmi mérnök

Felelős tervező:

Bite Pál Endréné dr.	MMK: 01-0193	OKTF: Sz-035/2009	okl. környezetvédelmi szakmérnök	
----------------------	---------------------	-------------------	---	---

TARTALOMJEGYZÉK

1. Azonosító adatok.....	5
1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége	5
1.2. A Natura 2000 hatásbecslést készítő szervezet neve, címe, elérhetősége, résztvevő személyek neve és végzettsége, szakértői jogosultsága	5
2. Az érintett Natura 2000 terület	6
2.1. A Natura 2000 területek neve és kódja, amelyekre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van	6
2.2. Az érintett Natura 2000 terület célja, szerepe	6
2.3. Azoknak a közösségi jelentőségű élőhelyeknek, fajoknak a felsorolása, amelyeknek valamely állományára vagy természetvédelmi helyzetére a Natura 2000 területen hatással lehet a beruházás.....	7
2.4. Egyéb védett területek, amelyekre hatással lehet a terv vagy beruházás.....	8
3. A terv vagy beruházás	9
3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő terv vagy beruházás bemutatása, céljának meghatározása, élővilág-védelmi szempontból fontos műszaki paraméterek leírása	9
3.1.1. A terv bemutatása	9
3.1.2. Műszaki paraméterek.....	9
3.1.3. A beruházás céljának meghatározása	10
3.2. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, az általa és csatlakozó létesítménye által igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága.....	10
3.2.1. A tervezett beruházás mérete	10
3.2.2. A tervezett beruházás jelentősége.....	10
3.2.3. Tervezett időtartama	10
3.2.4. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, igénybe vett terület bemutatása	11
3.2.5. Az okozott hatás nagysága	11
3.3. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása	12
3.3.1. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama	12
3.3.2. A kivitelezés során várható hatások bemutatása	12
3.3.3. Az üzemelés során várható hatások bemutatása	13
3.4. A terv vagy beruházás megvalósításához szükséges (területfoglalással járó) létesítmények ismertetése	13
3.5. A terv vagy beruházás teljes hatásterületén a természeti állapot jellemzése	13
4. A beruházás kedvezőtlen hatásai.....	15
4.1. A várható természeti állapotváltozás leírása a beruházás megvalósulását követően vagy annak következtében	15
4.1.1. Közösségi jelentőségű élőhelyekben várható állapotváltozás.....	15
4.1.2. Natura 2000 jelölő és a hazai jogszabályok által védett állatfajokban várható állapotváltozás	16
4.2. A Natura 2000 terület célkitűzéseivel kapcsolatban várható hatások becsült mértéke...	17
5. Alternatív (egyéb észszerű) megoldások	19
5.1. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása (a térbeli kiterjedés, elhelyezkedés, nagyságrend, módszer szempontjából)	19
6. A megvalósítás indokai.....	19

6.1.	A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségének indokai	19
7.	A kedvezőtlen hatások mérséklése	19
7.1.	Általános intézkedések.....	19
7.2.	Speciális intézkedések	20
8.	Kiegyenlítő intézkedésekre vonatkozó javaslatok.....	21
9.	Összegzés	21
10.	Mellékletek	21
10.1.	Adat- és információforrások:	21

1. AZONOSÍTÓ ADATOK

1.1. A TERV KÉSZÍTŐJÉNEK, ILLETVE A BERUHÁZÓNAK A NEVE, CÍME, ELÉRHETŐSÉGE

Név: Fővárosi Mérnöki Tervező és Tanácsadó Zrt.

Székhely: 1024, Budapest Lövház u. 37.

1.2. A NATURA 2000 HATÁSBECSLÉST KÉSZÍTŐ SZERVEZET NEVE, CÍME, ELÉRHETŐSÉGE, RÉSZTVEVŐ SZEMÉLYEK NEVE ÉS VÉGZETTSÉGE, SZAKÉRTŐI JOGOSULTSÁGA

A dokumentációt készítette:

Név: Vibrocomp Kft.

Székhely: 1118 Budapest, Bozókvar utca 12.

Cégjegyzékszám: 01-09-166886

Adószám: 10766323-2-43

Bankszámlaszám: 10102093-16268003-00000002

Szakmai felelős:

Bite Pál Endréné dr.

E-mail: bite@vibrocomp.com

Mobil: 06-30-940-1285

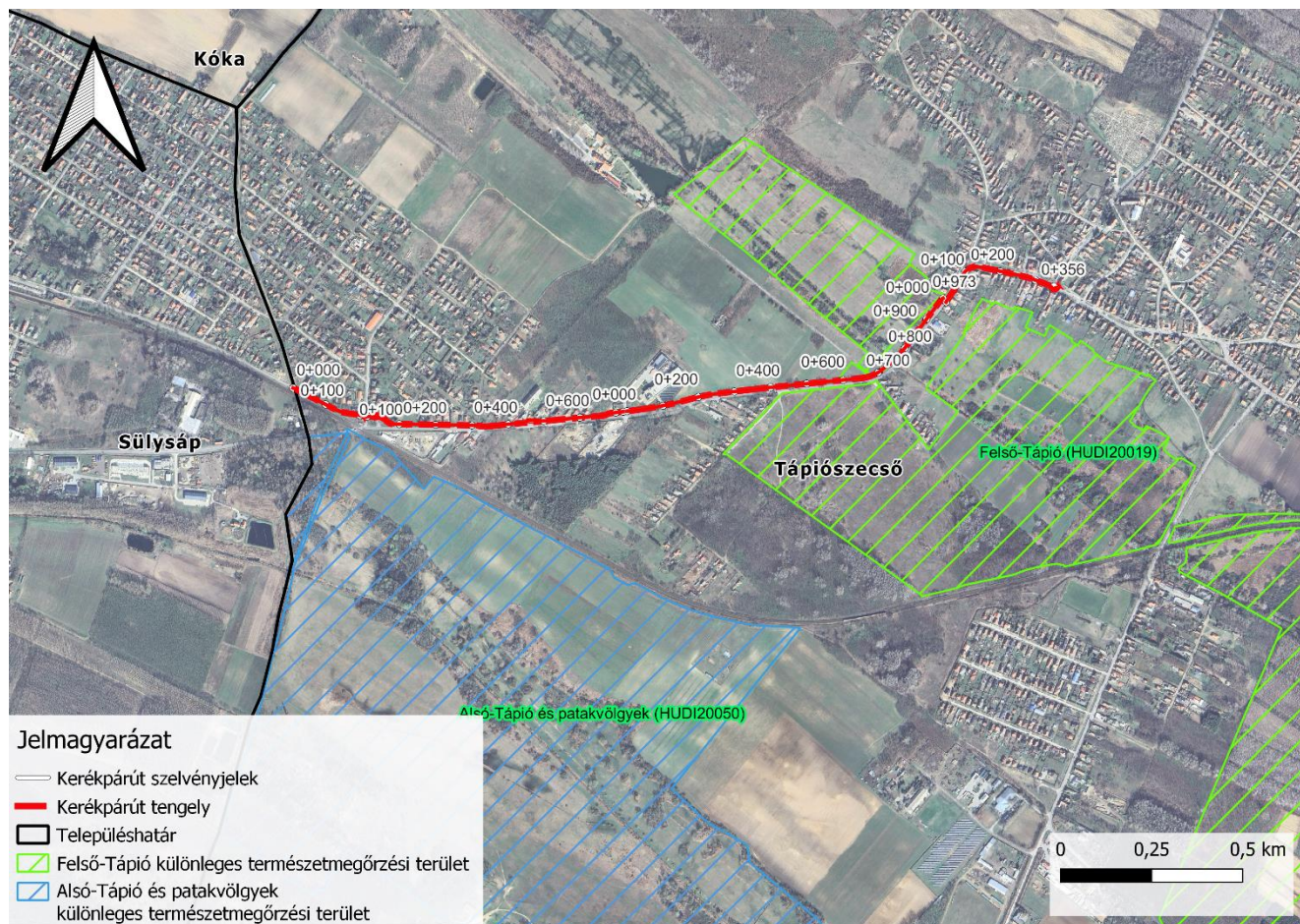
okl. környezetvédelmi szakmérnök

MMK az: 01-0193

2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLET

2.1. A NATURA 2000 TERÜLETEK NEVE ÉS KÓDJA, AMELYEKRE A TERV VAGY A BERUHÁZÁS VÁRHATÓAN HATÁSSAL VAN

Neve:	Alsó-Tápió és patak völgyek
Kódja:	HUDI20050
Státusza:	Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Kiterjedése:	1801,41 ha
NPI működési területe:	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

2.1.1. ábra: Az Alsó-Tápió és patak völgyek (HUDI20050) és a Felső-Tápió kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDI20019) elhelyezkedése a beruházás környezetben

2.2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLET CÉLJA, SZEREPE

Alsó-Tápió és patak völgyek (HUDI20050) célkitűzéseit a Natura 2000 terület sdf lapja alapján mutatjuk be.

Általános célkitűzés

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célkitűzések

Kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése:

A területen található jó állapotú síksági pannon löszgyep, pannon homoki gyepek, kékperjés láprétek meszes, tűzeges és agyagbemosódásos talajokon, sík és dombvidéki kaszálórétek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése. A területen található, homoki kikerics, vérfű hangyaboglárka, vöröshasú unka és réti csík állományok fennmaradásának biztosítása.

A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fajok elegyaránya nem növekedhet.

A többlet vízhatástól függő jelölő élőhelyek számára a megfelelő vízellátottság és vízháztartás biztosítása, vízjárást negatívan befolyásoló vízrendezési beavatkozások nem végezhetőek.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztés:

Invazív fajok, különösen a selyemkóró, aranyvessző fajok, zöld juhar, fehér akác, bálványfa által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az invazív fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.

Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása a jelölő gyeptípusok területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.

A jelölő erdei élőhelyek állományaiban előtérbe szükséges helyezni a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazását, valamint közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz.

A Gombai-patak völgyében megtalálható domboldali löszgyepeken teljeskörű cserjeirtás, majd a területek legeltetéssel való fenntartása.

A Gombai- és Úri-patak mentén elterülő vizes élőhelyek (Hosszú-rét, Dolláros-rét, Felső-rét) rekonstrukciója, a patakok vizének visszaduzzasztása és kivezetése révén.

A Tápiósági Nagy-réten a Tápió árterére vízkivezetés a mélyvonulatok igénybevételével, a patak vizének duzzasztásával.

A vízelvezető árkok rendszerének felülvizsgálata, az élőhelyek vízviszonyaira negatív hatással levő árkok felszámolása.

A völgytalpi réteket határoló domboldali szántókról lesodródó hordalék degradációs hatása elleni védekezés, elsősorban cserjesorok ültetésével.

2.3. AZOKNAK A KÖZÖSSÉGI JELENTŐSÉGŰ ÉLŐHELYEKNEK, FAJOKNAK A FELSOROLÁSA, AMELYEKNEK VALAMELY ÁLLOMÁNYÁRA VAGY TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETÉRE A NATURA 2000 TERÜLETEN HATÁSSAL LEHET A BERUHÁZÁS

Alsó-Tápió és patak völgyek (HUDI20050) különleges természetmegőrzési terület jelölő élőhelyei és fajai.

2.3.1. táblázat: Jelölő élőhelyek a teljes természetmegőrzési területen

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése a teljes területen (ha)
91E0	éger- és kőrisligetek, puhafás ligeterdők, láperdők	29.05
6260	pannon homoki gyepek	79.60
6510	üde magas fűvű kaszálórétek	230.70
6410	kékperjés láprétek	82.40
6250	pannon löszsztyepppek	26.77
1530	pannon szikesek	5.94
6440	ártéri mocsárrétek	142.50

2.3.2. táblázat: Jelölő fajok a teljes természetmegőrzési területen

Magyar név	Tudományos név
kisfészű aszat	<i>Cirsium brachycephalum</i>
homoki nőszirm	<i>Iris humilis ssp. arenaria</i>
homoki kikerics	<i>Colchicum arenarium</i>
nagy tűzlepke	<i>Lycanea dispar</i>
vérű-hangyaboglárka	<i>Maculinea teleius</i>
skarlábogár	<i>Cucujus cinnaberinus</i>
lápi póc	<i>Umbra krameri</i>

Magyar név	Tudományos név
szivárványos ökle	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>
réti csík	<i>Misgurnus fossilis</i>
vágó csík	<i>Cobitis teania</i>
vöröshasú unka	<i>Bombina bombina</i>
mocsári teknős	<i>Emys orbicularis</i>
ürge	<i>Spermophilus citellus</i>
Magyar tarsza	<i>Isophya costata</i>

2.4. EGYÉB VÉDETT TERÜLETEK, AMELYEKRE HATÁSSAL LEHET A TERV VAGY BERUHÁZÁS

Az Felső-Tápió (HUDI20019) és a Hajta mente (HUDI20025) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület megtalálható a közvetett hatásterületen belül. Ezekre a területekre külön Natura 2000 Hatásbecslés készült.

A különleges természetmegőrzési területnek a beruházás hatásterületére eső része az Ökológiai Hálózat ökológiai folyosójával jelentős részben átfed.

3. A TERV VAGY BERUHÁZÁS

3.1. A NATURA 2000 TERÜLETRE HATÁSSAL LÉVŐ TERV VAGY BERUHÁZÁS BEMUTATÁSA, CÉLJÁNAK MEGHATÁROZÁSA, ÉLŐVILÁG-VÉDELMI SZEMPONTBÓL FONTOS MŰSZAKI PARAMÉTEREK LEÍRÁSA

3.1.1. A terv bemutatása

A 46 km hosszú, 2x1 forgalmi sávós, Budapest – Nagykáta között megvalósuló 31. számú főúthoz kapcsolódó kerékpárút kiépítése.

3.1.2. Műszaki paraméterek

Főbb tervezési paraméterek

Forgalmi sávok száma: 1 sáv

Koronaszélesség: 4,00 m

Vízszintes vonalvezetés

A vizsgált útszakasz a 15-ös szakasz TÁ1 jelű részlete, amely Sülysáp határától indul és Tápiószecsőn követi a Határ utcát. A kerékpárút ezen a szakaszának első 200 métere megközelíti a Natura 2000 területet (a legközelebbi távolság 40 m).

A 15-ös szakasz TÁ1 jelű nyomvonal teljes hossza 938 m, a Natura 2000 területet közvetlenül nem, azonban a szakasz első 200 méterének a közvetett hatásterülete érinti azt.

Magassági vonalvezetés

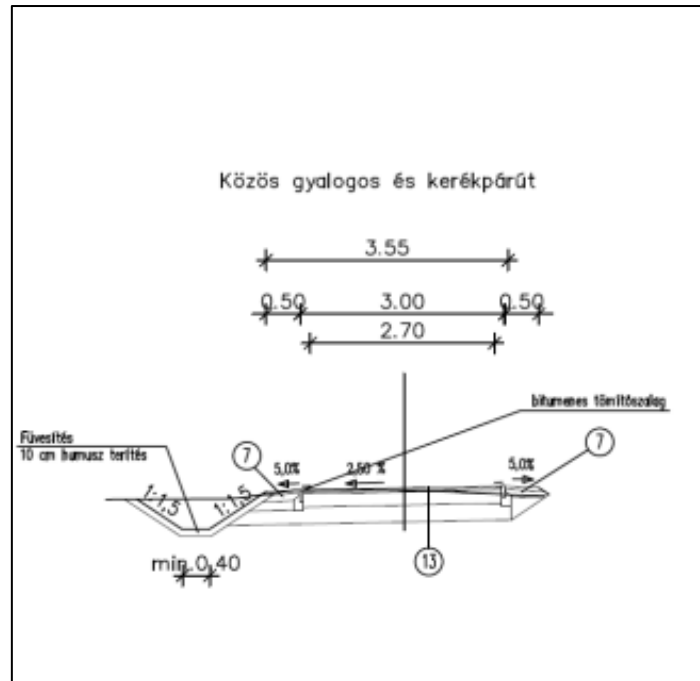
A kerékpárutak magassági kialakítása követi a meglévő út magassági vonalvezetését.

Műtárgyak ezen a szakaszon nem épülnek.

Keresztmetszeti kialakítás

A tervezett 1 forgalmi sávós út 4,00 m-es koronaszélességgel épül ki.

A keresztmetszeti kialakítás vázlatát a következő ábra mutatja:

3.1.1. ábra: A tervezett út mintakeresztmetszelvénye

3.1.3. A beruházás céljának meghatározása

A tervezett beruházás célja Maglódtól, Nagykátán át a megyehatárig egy kerékpárút létrehozása, a kerékpárosok biztonságos közlekedése érdekében.

3.2. A TERV VAGY BERUHÁZÁS TÉRBELI KITERJEDÉSE, AZ ÁLTALA ÉS CSATLAKOZÓ LÉTESÍTMÉNYE ÁLTAL IGÉNYBE VETT TERÜLET ÉS AZ OKOZOTT HATÁS NAGYSÁGA

3.2.1. A tervezett beruházás mérete

A beruházás Maglód, Gyömrő, Mende, Süllyap, Tápiószecső, Szentmártonkő és Nagykáta közigazgatási területét érinti. A Natura 2000 terület Tápiószecső területén érintett.

A létesítményeket meghatározatlan időre, de alapvetően hosszú távra tervezik. Élettartamukat várhatóan elsősorban a változó követelmények alapján határozzák majd meg.

3.2.2. A tervezett beruházás jelentősége

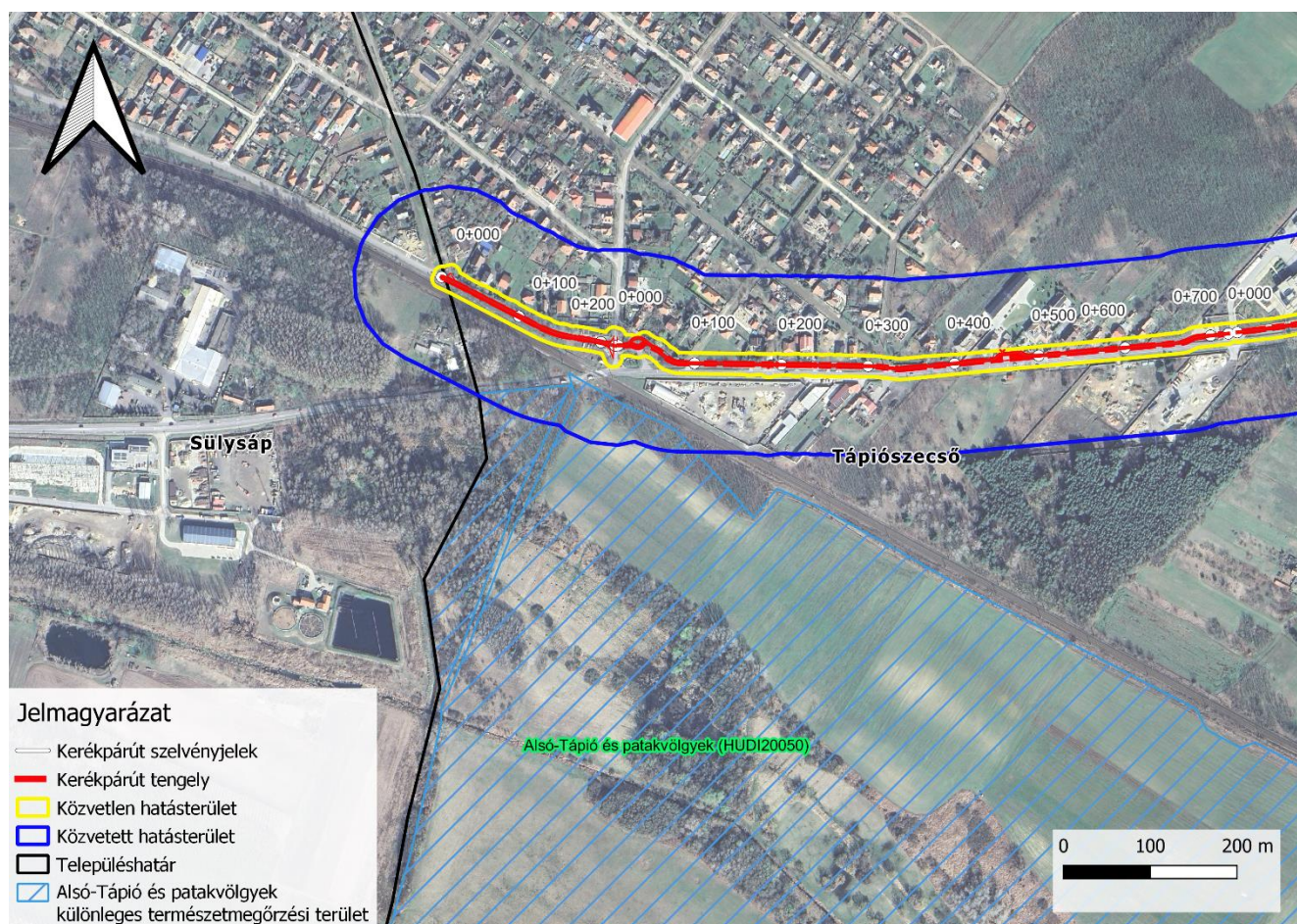
Jelen projekt feladata részben önálló, részben közös területen vezetett kerékpárút tervezése Maglód közigazgatási területén Hold utcából indulva Nagykátán keresztül Pest vármegye határáig.

3.2.3. Tervezett időtartama

Kivitelezés várható befejezése: 2030 I. negyedév

3.2.4. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, igénybe vett terület bemutatása

A Alsó-Tápió és patak völgyek (HUDI20050) területén a beruházás során közvetett területi igénybevétel várható, ennek összesített mértéke 0,87 hektár.

3.2.1. ábra: A Natura 2000 terület várható igénybevétele

3.2.5. Az okozott hatás nagysága

3.2.5.1. Közvetlen hatásterület

Közvetlen hatásterületnek azokat a területeket vettük, melyek a kivitelezés során közvetlenül beépítésre kerülnek, a tervezett közműkiépítések helyszínei vagy a kisajátítás tervezett területén belül vannak, így komolyan fennál annak lehetősége, hogy a kivitelezés során közelítőutak, vagy egyéb ideiglenes területfoglalások miatt megszűnik a jelenleg jellemző vegetáció. A tervezett beruházás az úttengelytől számított 5-5 méteres környezetét tekintettük közvetlen hatásterületnek.

3.2.5.2. Közvetetett hatásterület

A közvetett hatásterület lehatárolása a különböző élőhelyek és fajok tekintetében eltérő nagyságú területeket jelenthet. Egy vizes/nedves élőhely esetében a közvetett hatásterület nagyobb lehet, mint a teresztis élőhelyeknél.

A lokális, kis területen mozgó, nem agilis fajok esetében a közvetett hatásterület nagysága sokszor a közvetlen hatásterülettel azonos, míg az agilis, nagy területeken mozgó, vándorló, vagy fotofil fajoknál a közvetett hatásterület kiterjedtebb. A különböző fajokra egyes hatások eltérő módon

hatnak. A zavarásra érzékenyebb fajok esetében már maga az emberi jelenlét is jelentős hatást gyakorolhat (pl. ragadozó madarak), míg más fajoknál a zaj-, fény-, vagy éppen a forgalom (vonuló fajok) jelentenek veszélyforrást.

Ennek figyelembevételével a közvetett hatásterületet a közvetlen hatásterület vonalának szélétől számított további 100-100 m-es szélességben határoztuk meg az élőhelyek térképezésénél.

3.3. A TERV VAGY BERUHÁZÁS KIVITELEZÉSÉNEK VÁRHATÓ IDŐTARTAMA, VALAMINT A KIVITELEZÉS SORÁN VÁRHATÓ ÁTMENETI HATÁSOK BEMUTATÁSA

3.3.1. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama

Kivitelezés várható befejezése: 2030 I. negyedév

3.3.2. A kivitelezés során várható hatások bemutatása

Hatásviselők a teljes hatásterületen belül előforduló élőhelyek, azok növény- és állatvilága.

Az építés során a hatásterületen belül érintett élőhelyek érintettségét az EVD dokumentációban mutatjuk be.

A közvetett hatásterületen szórványosan fasorok és cserjések fordulnak elő, ezek potenciális fészkelőhelyet jelenthetnek védett madárfajok számára, így ezek eltávolítása befolyásolhatja a párok költési sikerét, szélsőséges esetben teljes fészkaljak elpusztulásához vezethet.

Az építés során a szállítás és építés okozta megnövekedett nehézgépjármű-forgalommal kell számolni, ami ideiglenesen a környezeti elemek többletterhelését okozhatja (levegőszennyezés, többlet zajkibocsátás stb.). Ezek ideiglenesen a közeli élőhelyeken lévő élővilágra is hatnak (különösen a területen észlelt madárfajok esetében releváns hatás). Egyes helyeken a rendszeres emberi jelenlét az eddigihez képest is nagyobb zavaró hatással jár, így adott esetben egy kisebb elvándorlás ennek következménye is lehet, de a kivitelezés időszakában mindenképpen átrendeződik a potenciális táplálkozóterület, különösen a zavarásra érzékeny fajok számára. Ez a fokozott zavarás az üzemeltetési időszakban ugyanakkor jelentősen csökken, illetve várhatóan meg is szűnik.

A fajok vonulása ösztönös, de tanult folyamat. A vándorlási útvonal pihenő vagy táplálkozó területein bekövetkező élőhelycsökkenés hatással van a vándorló faj egyedeire, amely a vonulási útvonal változását vagy a vonuló fajok egyedszámának a csökkenését is okozhatja, mivel az egyedek amúgy is fokozott igénybevételnek vannak kitéve. A nagy kiterjedésű mezőgazdasági területek közé ékelődött vegetáció fragmentumok felértékelődnek, hiszen egyes kis testméretű vonuló madarak csak itt találnak maguknak pihenő, vagy táplálkozó helyet.

A hatásterületen előforduló védett állatfajok esetében az építés következtében általában nincs, vagy kismértékű a közvetlen veszélyeztetettség. Csekély mobilitású állatfajok (pl. rovarok) közül védett fajok a közvetlenül igénybe vett területen egyes gyakori fajok (pl. nappali lepkék) előfordulnak, azonban érzékelhető mértékű pusztulásuk nem várható. A kétéltűek (és kisebb mértékben a hüllők) számára időszakos veszélyforrás lehet az elütés, amennyiben a szaporodóhelyek térségében az útpályára juthatnak. A vizsgált meglévő térségbeli útszakaszokon nem találtunk a kétéltűek vagy hüllők jelentős egyedszámú elütésére utaló nyomokat.

Az építés okozta járulékos, ideiglenes területfoglalások hosszú távon reverzibilisek. Ezek esetében a talaj termőrétege nem kerül eltávolításra, így annak magbankjából a növényzet regenerációja megvalósulhat. Természetesen a regenerációhoz szükséges idő függ a vegetáció jellegétől és természetességétől.

Minden építéskor számolni kell a természetes növény- és talajtakaró bolygatásával is, amely teret engedhet a tájidegen agresszív fajok új helyeken történő megjelenésének, illetve terjedésének. A szabad talajfelszínekre visszatelepülő növényfajok közül az invázív fajok megtelepedésének valószínűsége nagy. Az özönnövények terjedésének kedvez az élőhelyek feldarabolódása és az új szegélyek kialakulása.

A nyomvonalas létesítmények, így a közutak rendszeres növényzeti kezelésen kívül eső szegélyében általában megjelennek és terjednek egyes inváziós növényfajok. A hatásterületen elsősorban több inváziós faj (akác, ostorfa, zöld juhar, bálványfa, gyalogakác, betyárkóró, egynyári seprence, selyemkóró) előretörése várható. Ideiglenesen (az építés időszakában és az azt követő évben) a száraz mezsgyékben és a felhagyott szántókon gondot okozhat a parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*). Az özönnövények megjelenése csak akkor tekinthető átmeneti hatásnak, ha az irtásukról gondoskodnak, a terjedésüket megakadályozzák.

3.3.3. Az üzemelés során várható hatások bemutatása

Az üzemelés során negatív hatás az élőhelyek minőségében bekövetkező változás. A közlekedésből származó zaj- és fényhatások zavaró hatással vannak a terület élővilágára.

A vizsgált Natura 2000 területet nem érinti a beruházás közvetlenül, ezáltal fragmentáció nincs jelen. A szegélyhatás növekedése is elhanyagolható mértékű az építési szakaszban, a járulékos területfoglalások és a fokozott zavarás egyes fajoknak a terület belsőbb részeibe, valamint más közeli élőhelyekre történő elvándorlását eredményezheti. Ez a szegélyhatás, az út korábbi használatából adódóan, az üzemelés során a korábbi állapotra fog visszaállni és az elvándorolt állatfajok újonnan történő megtelepedése is valószínűsíthető.

A létrejövő szegélyek teret engednek olyan fajok terjedésének, amelyek egy stabil beállt élőhely esetében nem tudnak tartósan megtelepedni, azonban a zavarásnak kitett szegélyekben könnyen tudnak terjedni. Ezek között sokszor zavarástűrő és inváziós fajokat találunk.

A nyomvonalas létesítmény „negatív ökológiai folyosóként” is működik, azaz teret enged a tájra nem jellemző, agresszív, nem őshonos fajok terjedésére, megtelepedésére és elszaporodására. A terjedésre vonatkozóan számos szakirodalom ismert, amelyekből kiderül, hogy a jó terjedőképességgel rendelkező fajok nagy távolságokat képesek megtenni, rövid időn belül. Az inváziós fajok képesek a természetes növénytakarókba beépülve azokat átalakítani, az őshonos fajokat kiszorítani, amelynek eredménye a biodiverzitás csökkenése. A jelen esetben az tervezett út és a híd is inváziós fajokkal terhelt területeken halad keresztül és már nem érintenek olyan természetszerű élőhelyeket, amelyek inváziótól még mentesek lennének. Az üzemelés során a szaporító képletek elsodródásának és a még nem fertőződött területekre jutásának a valószínűsége nagy.

3.4. A TERV VAGY BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES (TERÜLETFOGLALÁSSAL JÁRÓ) LÉTESÍTMÉNYEK ISMERTETÉSE

A tervezett fejlesztés fő eleme a kerékpárút és kapcsolódó létesítményeinek (pl. útpadka) kiépítése.

3.5. A TERV VAGY BERUHÁZÁS TELJES HATÁSTERÜLETÉN A TERMÉSZETI ÁLLAPOT JELLEMZÉSE

A tervezett út az Alsó-Tápió és patak völgyek (HUDI20019) határán fut.

Munkánk során az ebben található információkra, a természetmegőrzési területre vonatkozó SDF lapra, valamint a saját adatgyűjtéseink eredményére támaszkodtunk.

A terepi adatgyűjtések során törekedtünk a tervezési terület alapos bejárására, hogy annak élővilágáról megfelelő képet kapjunk.

A teljes természetmegőrzési terület nagy kiterjedésű, emiatt a kijelölését a közösségi jelentőségű élőhelytípusok valamint közösségi jelentőségű növény- és állatfajok jelenléte támasztotta alá.

Az állapot leírásnál – az áttekinthetőség kedvéért – a továbbiakban kizárólag a beruházási terület által érintett részt és közvetlen környezetét mutatjuk be.

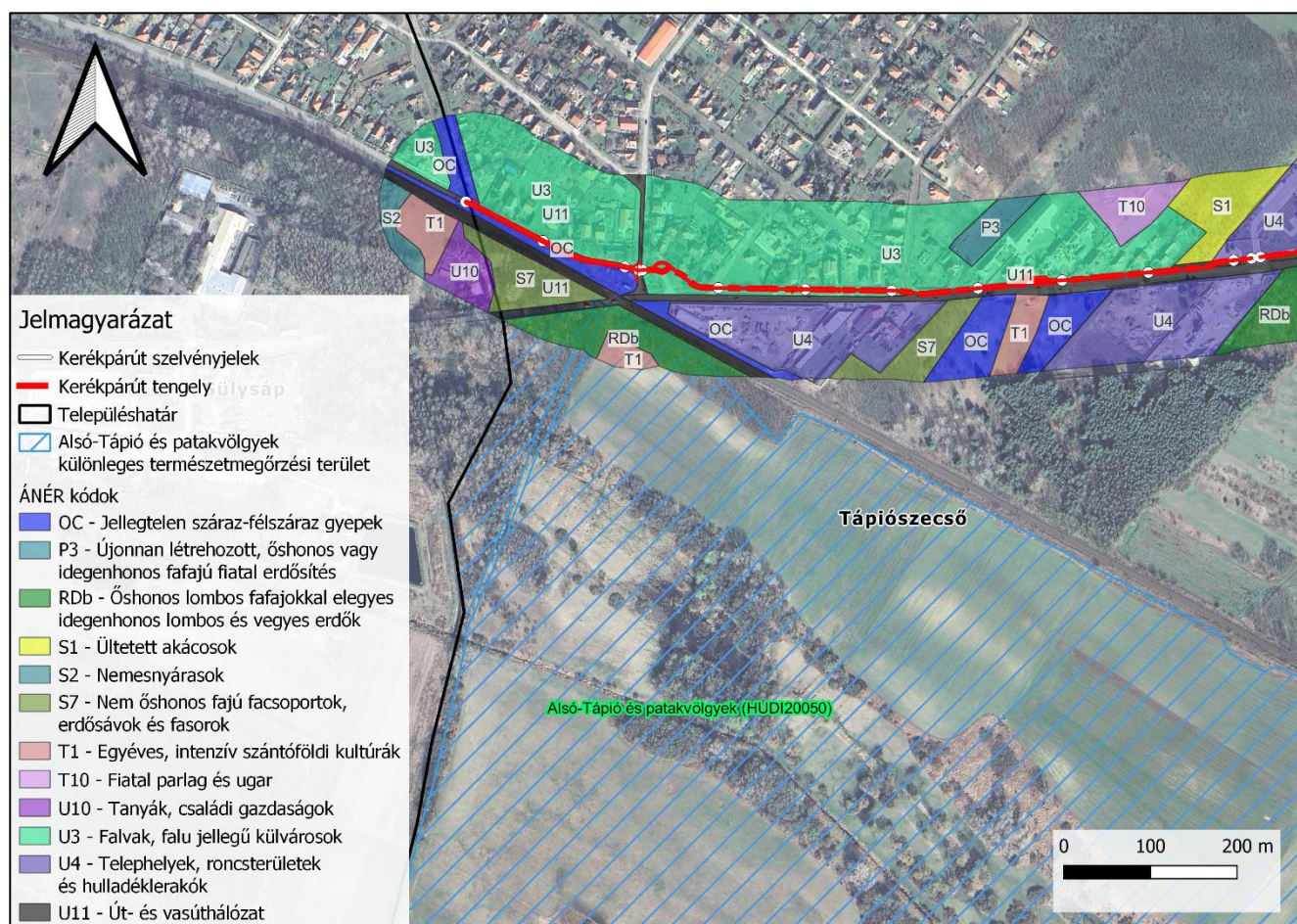
Élőhelyek, flóra és fauna

A tervezett beruházás teljes területét tekintve az agrár élőhelyek dominálnak, kisebb gyepek vagy cserjések foltok szakítják meg helyenként. A legnagyobb jobb természetességű terület a Natura 2000 területen található, így a továbbiakban arra koncentrálunk, a Natura 2000 dokumentációban pedig kizárólag a Natura 2000 területekre jellemző információkat tüntetjük fel.

A közvetett hatásterület által érintett Natura 2000 terület egy többlet vízhatású üde élőhely. A bejárat helyszínen főként őshonos és adventív fajok által uralt erdőfoltok találhatók, amelyek aljnövényzetét főként inváziós- és gyomfajokból álló magaskórós állományok alkotják. A területen nagyobb kiterjedésben megtalálható nedves élőhelyek szárazodása miatt annak élővilága átalakulóban van. Az inváziós fajok aránya mindegyik élőhely típusban magas.

RDb - Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők:

A patakot kísérő, főként fehér fűzből (*Salix alba*), fehér nyárból (*Populus alba*) álló állomány, amely tartalmaz inváziós fajok is. Ilyenek a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és a zöld juhar (*Acer negundo*). Az erdőfoltok aljnövényzetében megtalálható a közönséges komló (*Humulus lupulus*), közönséges vadszőlő (*Parthenocissus vitacea*) és a nagy csalán (*Urtica dioica*), a szegélyeken mocsári menta (*Mentha pulegium*) is jelen van.

3.5.1. ábra: ÁNER élőhelytípusok előfordulása a projektterület Natura 2000 besorolású részein

Bejárásunk során közösségi jelentőségű állatfajt ezen a területen nem észleltünk.

Az egyéb (természetvédelmi oltalom alatt álló, de nem közösségi jelentőségű) védett állat és növényfajok elterjedését, valamint az élőhely részletes ismertetését a párhuzamosan készülő Előzetes vizsgálati dokumentáció részletezi.

4. A BERUHÁZÁS KEDVEZŐTLEN HATÁSAI

4.1. A VÁRHATÓ TERMÉSZETI ÁLLAPOTVÁLTOZÁS LEÍRÁSA A BERUHÁZÁS MEGVALÓSULÁSÁT KÖVETŐEN VAGY ANNAK KÖVETKEZTÉBEN

4.1.1. Községi jelentőségű élőhelyekben várható állapotváltozás

A tervezett beruházás megvalósulása során a közösségi jelentőségű terület közvetlen igénybevételeivel nem kell számolni.

A beruházás során Natura 2000 terület csak közvetett hatásterület által érintett. Az út és a létesítményei által okozott hatás reverzibilis, a beruházás építési fázisában a megnövekedett zavarás következtében az élővilág egyes tagja új élőhelyekre vándorolhatnak, valamint az építés során bolygatott talajfelszíneken megjelenő adventív fajok a környező életterekben is megjelenhetnek. Ezek a hatások az építés befejeződése után visszafordíthatók, az állatvilág visszatelepődése a

zavarás megszűnésével megtörténik. Az inváziós fajok az azok elleni megfelelő védekezéssel visszaszoríthatók.

Bár a Natura területen található mezőgazdasági területek közösségi jelentőségű madárfajok számára jelenthet potenciális táplálkozóhelyet, az építés és az üzemelés során jelentős hatás nem várható ezeken a területeken.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelyek közvetlen területi érintettsége a kivitelezés során nem várható.

4.1.2. Natura 2000 jelölő és a hazai jogszabályok által védett állatfajokban várható állapotváltozás

Terepi bejárásunk tapasztalatai alapján közösségi jelentőségű fajok előfordulását nem észleltük. A terület adottságai és változatossága miatt számos kis emlősnek, kételtűnek, hüllőnek és rovarnak adhat otthont, amely megfelelő táplálékforrásként szolgál a természetvédelmi szempontból értékes madarak számára. Ennek értelmében a vizsgált Natura 2000 terület potenciális táplálkozóhely.

Mivel a beruházás a tárgyi Natura 2000 terület közvetlenül nem érinti, így az a közösségi jelentőségű növényfajok állományát és természetvédelmi helyzetét nem károsítja.

A Natura területhez közel eső, de már közvetlenül is igénybe vett terület belterületi jellegű, jelölő állatfajok számára nem értelmezhető potenciális élő- vagy szaporodóhelyként.

4.2.1. táblázat: A nyomvonal hatásterületén belül előforduló jelölő fajok és a rájuk vonatkozó hatások becsült mértéke

Fajnév	Tudományos név	A faj státusza a hatásterületen	A várható hatás mértéke
kisfészkes aszat	<i>Cirsium brachycephalum</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
homoki nőszirm	<i>Iris humilis ssp. arenaria</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
homoki kikerics	<i>Colchicum arenarium</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
nagy tűzlepke	<i>Lycanea dispar</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
vérű- hangyaboglárka	<i>Maculinea teleius</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
skarlábogár	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
lápi póc	<i>Umbra krameri</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
szivárványos ökle	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
régi csík	<i>Misgurnus fossilis</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás

Fajnév	Tudományos név	A faj státusza a hatásterületen	A várható hatás mértéke
vágó csík	<i>Cobitis teania</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
vöröshasú unka	<i>Bombina bombina</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
mocsári teknős	<i>Emys orbicularis</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
ürge	<i>Spermophilus citellus</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás
magyar tarsza	<i>Isophya costata</i>	Nem fordul elő a hatásterületen	Nem várható hatás

4.2. A NATURA 2000 TERÜLET CÉLKITŰZÉSEIVEL KAPCSOLATBAN VÁRHATÓ HATÁSOK BECSÜLT MÉRTÉKE

A Natura 2000 területekre vonatkozó fenntartási tervek és az EU hivatalos honlapján lévő kezelési célkitűzések fogalmazzák meg a Natura 2000 területek hosszútávú fenntartását, természetvédelmi célú kezelésekkel, támogatásokkal vagy szükséges mértékű korlátozásokkal elérendő természeti állapotot.

Az egyes fenntartási tervben és SDF lapon feltüntetett célkitűzések megvalósítását néhány esetben kis mértékben befolyásolhatja, ez elsősorban a bolygatott talajfelszínek inváziós fajok térhódításának való kitettségéből következik.

Az emberi eredetű zavaró hatások mérséklését célzó célkitűzést az építési időszakban hátráltatja az építkezés, azonban ez ideiglenes hatásnak tekinthető. A későbbiekben szintén megjelenik valamekkora zavaró hatás az út üzemelése során, azonban ez a hatás a Natura 2000 területet csak kis mértékben érinti, lokális jellegűek és a Natura terület peremét érintik.

4.5.1. táblázat: A beruházás várható hatásainak értékelése a Natura 2000 terület célkitűzéseire vonatkoztatva

Célkitűzések	Várható hatások a célkitűzések megvalósítása tekintetében
Általános célkitűzés	
A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.

Célkitűzések	Várható hatások a célkitűzések megvalósítása tekintetében
Specifikus célkitűzések	
A területen található jó állapotú síksági pannon löszgyep, pannon homoki gyep, kékperjés láprétek meszes, tűzeges és agyagbemosódásos talajokon, sík és dombvidéki kaszálórétek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése. A területen található, homoki kikerics, vérfű hangyaboglárka, vöröshasú unka és réti csík állományok fennmaradásának biztosítása.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A többlet vízhatástól függő jelölő élőhelyek számára a megfelelő vízellátottság és vízháztartás biztosítása, vízjárást negatívan befolyásoló vízrendezési beavatkozások nem végezhetőek.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását hátráltathatja, de nem akadályozza.
Invazív fajok, különösen a selyemkóró, aranyvessző fajok, zöld juhar, fehér akác, bálványfa által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az invazív fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását hátráltathatja, de nem akadályozza.
Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása a jelölő gyeptípusok területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A jelölő erdei élőhelyek állományaiban előtérbe szükséges helyezni a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazását, valamint közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A Gombai-patak völgyében megtalálható domboldali löszgyepeken teljeskörű cserjeirtás, majd a területek legeltetéssel való fenntartása.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A Gombai- és Úri-patak mentén elterülő vizes élőhelyek (Hosszú-rét, Dolláros-rét, Felső-rét) rekonstrukciója, a patakok vizének visszaduzzasztása és kivezetése révén.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A Tápiósági Nagy-réten a Tápió árterére vízkivezetés a mélyvonulatok igénybevételével, a patak vizének duzzasztásával.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A vízelvezető árkok rendszerének felülvizsgálata, az élőhelyek vízviszonyaira negatív hatással levő árkok felszámolása.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.
A völgytalpi réteket határoló domboldali szántókról lesodródó hordalék degradációs hatása elleni védekezés, elsősorban cserjesorok ültetésével.	A beruházás a célkitűzés megvalósítását nem akadályozza.

5. ALTERNATÍV (EGYÉB ÉSZSZERŰ) MEGOLDÁSOK

5.1. A TERVEZŐ, ILLETVE BERUHÁZÓ ÁLTAL TANULMÁNYOZOTT ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK BEMUTATÁSA (A TÉRBELI KITERJEDÉS, ELHELYEZKEDÉS, NAGYSÁGREND, MÓDSZER SZEMPONTJÁBÓL)

Az elkerülő út nyomvonalának kiválasztása során több változat megvizsgálásra került, azonban a Natura 2000 területet érintő szakaszon ezek között nem volt különbség.

A HUDI20050 Alsó-Tápió és patak völgyek Natura site esetében nem várható közvetlen igénybevétel, a nyomvonalat elmozgatva ettől csak nagyobb Natura 2000 érintettség képzelhető el.

6. A MEGVALÓSÍTÁS INDOKAI

6.1. A TERV VAGY A BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGSZERŰSÉGÉNEK INDOKAI

A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő):

- társadalmi vagy gazdasági természetű, kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet);
- emberi egészség vagy élet védelme;
- a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása;
- a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése;
- a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet);
- a fenti kategóriákba nem sorolható beruházás, amely kiemelt jelentőségű élőhelytípust, vagy fajt nem veszélyeztet.

7. A KEDVEZŐTLEN HATÁSOK MÉRSÉKLÉSE

7.1. ÁLTALÁNOS INTÉZKEDÉSEK

Építésre vonatkozó javaslatok

A munkavégzésre, anyagszállításra a meglévő földút- és közúthálózat vehető igénybe, ki kell zárni annak a lehetőségét, hogy bármilyen építési forgalom juthasson a természetvédelmi szempontból értékes területekre, ill. hogy ezek területén építési törmeléket, hulladékot rakjanak le. Ennek érdekében a kivitelezés Natura 2000 területen, az Ökológiai Hálózat elemein, védett területen, továbbá nem védett gyepek és erdő művelési ágú területeken sem hozhatók létre depóniák, anyagnyerőhelyek, pihenőhelyek, parkolók.

A munkálatok lehetőség szerint száraz talajviszonyok mellett végezhetők, törekedve a legkisebb területi igénybevételre.

A fészkelési időszakban (április 1.-július 31.) a humuszdepóniákat, valamint a 20 cm-nél magasabb függőleges falakat a munkavégzés 5 napot meghaladó szüneteltetése esetén (amennyiben az adott időszakban további munkavégzést terveznek) sűrű szövésű hálózattal le kell takarni egyes madárfajok (pl. gyurgyalag) fészkelésének megakadályozása érdekében.

Az építési tevékenységek során keletkező meredek falú mélyedéseket (pl. munkaárkok) nem szabad több napig fedetlenül hagyni, mert az a kisemlősök, kétélűek egyedeinek pusztulását

okozhatja. E mélyedések betöltése, földmunkái során meg kell arról győződni, hogy nincsenek-e beléjük hullott állatok, s a munkát csak ezek kimentése után szabad folytatni.

Üzemeltetésre vonatkozó javaslatok

Az inváziós fajok további terjedésének esélye igen magas, ami ellen védekezni szükséges. Az üzemelési időszak első három-öt évében a talajfelszín bolygatásával érintett területek rendszeres (évente minimum kétszeri, optimálisan háromszori) kaszálása, szárzúzása szükséges az inváziós fajok megtelepedése, illetve terjedésének megakadályozása érdekében. A kezelés eredményét szakembernek kell ellenőrizni, és az alapján további intézkedések is szükségesek lehetnek.

Az ideiglenes területfoglalások felhagyása után a hátrahagyott sérült talajfelszínek rekultivációját őshonos, tájra jellemző fajok felhasználásával kell megtenni.

Az üzemelési időszakban az útrézsűk rendszeres kaszálása szükséges az inváziós fajok megtelepedése, illetve terjedésének megakadályozása érdekében.

A tájidegen özönnövények terjedése ellen az alábbi módon szükséges védekezni:

- fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) – A munkaterület növényzettől való megtisztítása során az akáccal fertőzött területeken egyrészt gyökérsajakkal, másrészt – főleg égetések következtében – hő hatására a talajban lévő magkészlet stimulálódik, és intenzív csírázása kezdődik meg a következő évben. Terjedését vegyszeres gyomirtással lehet megakadályozni.
- zöld juhar (*Acer negundo*) – A megjelenő egyedek visszavágása, a magtermés megakadályozása.
- magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) – A földmozgatások során rizómaival fertőzött humuszos réteg szétterítése előtt annak átdarálása szükséges, mivel az 5 cm-nél rövidebb rizóma darabok már nem hajtunk ki. Kaszálással jól féken tartható, de teljesen nem távolítható el.
- hibrid japánkeserűfű (*Fallopia x bohemica*) – Főleg rizómadarabokkal terjed, ezért a földmunkák során az innen származó földet máshol felhasználni nem szabad! Vegyszeres gyomirtással és mechanikus irtással lehet ellene védekezni (előbbit a Sajó közelsége korlátozza). A legnehezebben visszaszorítható özönnövényünk
- parlagfű (*Ambrosia artemisifolia*) – A nyílt talajfelszínek mielőbbi gyepesítésével, valamint kaszálással lehet ellene védekezni.

7.2. SPECIÁLIS INTÉZKEDÉSEK

Építésre vonatkozó javaslatok

A Natura 2000 területeket érintő bármilyen, már engedélyezett beavatkozás kivitelezését (pl. depóniák, parkolók helyének megválasztása, terepi szállítás és közlekedés) előzetesen egyeztetni kell az illetékes Nemzeti Park Igazgatóság (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság) Természetvédelmi Őrszolgálatával.

Javasoljuk a kivitelezési munkálatok megkezdését megelőző időszakban, majd a kivitelezés során folyamatosan egy állandó Élővilágvédelmi szakfelügyelet biztosítását.

A természetvédelmi szempontból értékesebb, védendő természeti területeken (gyepek, erdők, erdősávok, fasorok), illetve Natura 2000 területek környezetében a munkálatokat előzetesen egyeztetni szükséges a DINPI szakembereivel.

8. KIEGYENLÍTŐ INTÉZKEDÉSEKRE VONATKOZÓ JAVASLATOK

A védelmi intézkedések figyelembevétele és betartása esetén kiegyenlítő intézkedésekre nincs szükség.

9. ÖSSZEGZÉS

A tervezett beruházás az Alsó-Tápió és patak völgyek (HUKM100050) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet várhatóan csupán közvetetten érinti, ez szükségessé teszi a Natura 2000-es jelölő élőhelyeket és fajokat érő hatások előzetes bemutatását az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) kormányrendelet 10.§ (1) bekezdésében előírt és a 266/2008. (XI. 6.) kormányrendelettel módosított hatásbecslési dokumentáció alapján.

Natura 2000 terület közvetlen igénybevétele nem várható, közvetett azonban igen, összesen kevesebb, mint 1 hektár kiterjedésben.

A tárgyi projekt megvalósulása a közösségi jelentőségű fajok táplálkozó területét érintheti.

A Natura 2000 terület kezelési célkitűzéseinek megvalósítását a beruházás –a javasolt védelmi intézkedések betartása mellett- nem veszélyezteti.

10. MELLÉKLETEK

10.1. ADAT- ÉS INFORMÁCIÓFORRÁSOK:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelete az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelete a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről. – Magyar Közlöny 2001/53: 3446-3484.
- 100/2012. (IX. 28.) VM rendelete a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet módosításáról - Magyar Közlöny 2012/128: 20903
- 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről – Magyar Közlöny 2010/072: 14708
- Assessment of Plans and Projects Significantly Affecting Natura 2000 Sites, methodological Guidance on the provisions of Article 6(3) and 6(4) of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC, DG Environment, EC, 2002.
- <http://natura2000.eea.europa.eu>
- TIR Közönségszolgálati modul, <http://geo.kvvm.hu/tir/>
- <http://www.novenyzetiterkep.hu/magyar/node/44?q=magyar/node/517>
- Bölöni J., Molnár Zs., Kun A., Biró M. (2007): Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR 2007). Kézirat, MTA ÖBKI, Vácrátót
- Haraszty L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. - Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár
- HUDI20050 Alsó-Tápió és patak völgyek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

2025.09.02.